grunn som sto for, med henholdsvis 1 500 og 800. Det var også en merkbar økning i antall personer med flyktningbakgrunn fra Burma, Afghanistan og Russland, ifølge Statistisk sentralbyrå.

Disse tallene representerer mange forskjellige skjebner og problemer, og Norge bør være forberedt på å løse disse problemene. Man må skape tilbud og kvalitets-sikre disse med god kompetanse.

Et spesielt problem er kommunikasjon, som beskrives slik: «Språket er det huset vi bor i...» Språket fører til forståelse, men også til misforståelser. Forfatteren peker på dette viktige spørsmålet: Hva skjer med det pasienten sier i tolkeprosessen? Har tolkene som brukes i dag tilfredsstillende bakgrunn for psykoterapeutisk og psykososialt arbeid? Hvordan fungerer overføringen og motiveringen i en komplisert situasjon mellom behandler og pasient når de har et tredje ledd mellom seg?

Denne boken er resultat av et langvarig teoretisk og praktisk arbeid med flyktninger som har opplevd tortur og andre vanskeligheter i hjemlandet og ikke klarer å fungere tilfredsstillende i hverdagen i samfunnet de har flyktet til.

Den gir en grundig teoretisk oversikt over kildene til problemene (traumatisering av kropp og sjel, tortur...), men mest av alt formidler den den verdifulle personlige erfaringen fra forfatterens daglige møter med flyktninger. Dette arbeidet er så komplisert at det kreves spesialkunnskap om pasientenes kulturelle bakgrunn og om hvordan bakgrunnen påvirker psykologiske og sosiale reaksjonsmønstre av en traumatisert pasient. Forfatteren sier flere steder at en flyktning er som enhver annen pasient. Men en slik pasient krever ekstra tid og grundige forberedelser, som terapeuten må arbeide flere timer med, sett i forhold til en pasient han kjenner den kulturelle bakgrunnen til. Det tar lengre tid å forstå flyktningpasienten, leve seg inn i pasientens situasjon, vise empati og skape en stemning der pasienten føler seg trygg på terapeuten.

Å skaffe den nødvendige kunnskap for å bygge nettverk som skal følge pasienten både i behandlings- og rehabiliteringsperioden, krever tid og ressurser. Denne boken er et uvurderlig bidrag til bedret kunnskap om flyktningproblemer, og sier noe om utfordringer i behandlingen.

Den avslører at dagens praksis i den offentlige psykiatri, med kort behandlingstid, er uheldig for mange alvorlig traumatiserte pasienter.

Boken er en verdifull informasjonskilde for dem som jobber med og er engasjert og interessert i flyktningproblematikken: fastleger (allmennpraktikere), psykologer, psykiatere og det personellet som opplæres til arbeid med flyktninger.

Den anbefales til de nevnte profesjoner og yrker, men jeg vil også anbefale at den leses av helsepersonell og helsepolitikere

som planlegger tilbud til flyktninger. De vil da bedre forstå at landet trenger et mer omfattende og bredere tilbud for behandling av flyktninger, spesielt for dem som har gjennomgått tortur og andre alvorlige traumer.

Zorica Mitic
Anestesiavdelingen
Radiumhospitalet

Utmerket om idrettspsykologiens historie

Smith DE, Bar-Eli M, red.

Essential readings in sport and exercise psychology

522 s, tab, ill. Leeds: Human Kinetics, 2008.

Pris GBP 39

ISBN 978-0-7360-5767-7

Alle som har erfart, eller har en idé om, at idrett ikke bare utøves av beina som springer, men også av hodet som styrer beina, vil kunne ha glede av boken. Den er allment interessant, ikke minst for helsepersonell og bedriftsledere og

ansatte som arbeider med prestasjonsstimulering. Bakgrunnen for boken, som skal presentere essensen av idrettspsykologi, er tankevekkende, og demokratisk. 137 idrettspsykologer i 25 land ble forespurt om hvilke artikler i idrettspsykologiens historie de synes burde vært med i en bok om det essensielle i idrettspsykologi. 67 av dem stemte. De 50 artiklene som flest stemte på, utgjør i forkortede utgaver denne oppdaterte boken, som er redigert i åtte underkategorier: historisk oversikt, individuelle forskjeller hos atleter, sport og omgivelser, gruppeprosesser, prestasjonsforbedring, idrettspsykologi for bedre helse og velvære, øke psykologisk vekst og utvikling og om idrettspsykologi som profesjon. Det er toppforfattere innen de fleste felter. Redaktørene skriver en kort, meget leseverdig, innledning til hver artikkel, som summerer artikkelen og plasserer dens betydning innen det idrettspsykologiske feltet. For dem som liker kortversjoner: Man får mye kunnskap ved bare å lese redaktørenes innledninger. Fremst er det en punktformig kortfattet tidslinje som summerer viktige hendelser i idrettspsykologiens historie på en lettfattelig måte.

Denne vellykkede og rikholdige boken er skrevet på et rimelig enkelt engelsk språk, med god layout, noen få bilder og god innbinding.

Idrettspsykologiske temaer tas opp med stor bredde. Intensjonen, det å beskrive det essensielle av idrettspsykologi, har forfatterne oppnådd på en utmerket måte. Det gis også interessante bilder av den faglige metodeutviklingen. Boken er et must for skribenter i faget og for andre som trenger å forstå idrettspsykologiens historie.

Andre som kun vil ha oppdatering av hvor idrettspsykologi står dag, vil finne mye interessant lesing, men de kan nok finne mer letteleste bøker som raskere summerer hva som er essensen. Slik sett kan boken også oppfattes som tunglest. Man må lese mye for å få med seg essensen. Man kan imidlertid med hell bruke den som oppslagsverk, i stedet for å lese den sammenhengende.

Vurderingen av hvor viktige artiklene er, kommer an på øynene som ser og hvordan man vil bruke idrettspsykologi. De mest spennende artiklene i mine øyne var om prestasjon og angst, hvilke grader av angst stimulerer eller bremser prestasjon, hvordan forbedre prestasjon, samhandlingens betydning for prestasjon, barnpsykologiske aspekter av prestasjon (interessant for enhver forelder), hvordan oppnå «flyt» i utførelse, overtrening og utbrenthet, og motivasjon. Artikkel om sammenhenger mellom spenning – avspenning og prestasjon mangler. Anbefales!

Erik Ekker Solberg
Medisinsk avdeling
Diakonhjemmet Sykehus

En bok som innfrir forventningene

Gottrup F, Karlsmark T, red.

Sår

Baggrund, diagnose og behandling.

2.utg. 454 s, tab, ill. København: Munksgaard

Danmark, 2008. Pris DKK 478

ISBN 978-87-628-0580-4

Både Sverige og Danmark ligger foran Norge når det gjelder oppbygging av tverrfaglige sårteam og sår-sentre. Andre utgave av den svenske sår-boken kom i 2003 (1). Nå foreligger andre utgave også av den danske, og det er

ikke til å unngå at de blir sammenliknet.

Selv om Christina Lindholm har skrevet en faglig sterk og anbefalelsesverdig bok, har denne danske varianten det lille ekstra

som hever den til et høyere nivå. Den er mer omfattende og har en bedre pedagogisk tilnærming. Boken har mange forfattere, men med god redigering har man klart å unngå at dette blir en svakhet. Redaktørene, professor i sårforskning og kirurgi, Finn Gottrup, og spesialist i dermatovenerologi, Tonny Karlsmark, har begge solid sårkompetanse både akademisk og klinisk, og klarer å formidle sin kunnskap på en imponerende lettfattelig måte.

Stoffet er presentert i en generell og en spesiell del. I den generelle delen gis en god innføring i de ulike faser ved sårtilheling, i diagnostikk og oppfølging av den enkelte sårpatient, i sårbehandlingsprinsipper, sårbehandlingsprodukter, kompresjonsbehandling, smertebehandling, bakterienes betydning i sår samt økonomiske vurderinger. I den spesielle delen omtales de ulike sårtyper. Her er selvfølgelig de store grupper problemsår omtalt: venøse og arterielle sår, diabetessår, trykksår og sår relatert til traume og kirurgi. I tillegg beskrives mindre omtalte grupper som anorektale fistler, peristomale hudforandringer og sår, kreftsår, vaskulittsår og andre immunologiske sår, munnhulesår, sår forårsaket av selvskading etc. For å komplettere listen er det også tatt med et kapittel om keloider og hypertrofiske arr.

Enkelte temaer omtales med en viss knapphet, men det må man regne med når hensikten er å gi en samlet og oversiktlig beskrivelse av bakgrunn, diagnose og behandling av alle typer sår til lesere med ulik yrkesbakgrunn. Spesielt interesserte vil likevel finne god nytte i listene over supplerende litteratur knyttet til mange av kapitlene. Personlig savnet jeg mer omtale av biofilmer i kapitlet om bakterier og sårinfeksjon da dette er et svært aktuelt tema innen sårforskning. I kapitlet om sårbehandlingsprodukter burde det vært en omtale av antimikrobielle produkter som honning og polyhexanid i tillegg til sølv og jod.

Boken er rikholdig illustrert, og er skrevet for alle som arbeider med, og har interesse for problemsår. Den kan brukes som oppslagsverk eller nytes fra perm til perm. Ikke alle produkter som beskrives kan overføres direkte til norsk praksis. Iodosorb er f.eks. hyppig brukt både i Sverige og i Danmark, men kan i Norge kun fås på registreringsfritak. Det skulle likevel ikke være noe problem å bruke boken som en veileder i norsk sårpraksis.

Redaktørene har i forordet levnet en viss tvil om hvorvidt denne andre utgaven har sin berettigelse pga. den massive utvikling de senere år av internasjonale status- posisjons-, evidens- og konsensusdokumenter til behandling av problemsår. De konkluderer likevel med at struktur og innhold vil bringe behandlingen av pasienter med problemsår et avgjørende skritt videre. Under tegnede er enig. Boken fortjener en plass

i hyllen til enhver som ønsker å gi god sårbehandling.

Brita Pukstad
Hudavdelingen
St. Olavs hospital

Litteratur

1. Lindholm C. Sår. 2. utg. Lund: Studentlitteratur, 2003.

Lettlest og velskrevet innføringsbok om helsevesen og helsepolitikk

Vallgård S, Krasnik A, red.

Health services and health policy

210 s. København: Gyldendal Akademisk, 2008.

Pris DKK 218

ISBN 978-87-628-0876-8

Det første av de seks kapitlene beskriver generelle egenskaper ved ulike lands helsevesen, blant annet ulike former for organisering og finansiering. Kapittel 2 beskriver hvordan helsepolitiske problemstillinger skapes og

hvordan både problemstillinger og hva som anses som rasjonelle, og dermed ønskelige løsninger, har relasjon til politiske ideologier. Kapittel 3 presenterer ulike måter å forstå organisasjoner på og metoder for å regulere helsetjenesten. Kapittel 4 beskriver de mest benyttede metoder innen økonomisk evaluering, mens det i kapittel 5 diskuteres helsereformer som fenomen. Siste kapittel gir en oversikt over det danske helsevesenet etter reformen i 2007, herunder styring, organisering og finansiering.

Dette er en engelsk versjon av den fjerde og noe omarbeidede utgaven av en dansk bok med tittelen *Sundhedsvæsen og sundhedspolitik*. Målgruppen oppgis først og fremst å være medisinstudenter, studenter innenfor studieretningen «public health» og andre (internasjonale) studieprogrammer der helsetjenesten er tema, men også leger, sykepleiere, administratorer og politikere, samt utenlandske helsearbeidere i Danmark, som ønsker å lære mer om det systemet de er en del av.

Boken er tenkt som en oppslagsbok. Dette angis som begrunnelse for enkelte gjentakelser og for at forfatterne bare beskriver generelle, overordnede strukturer, ikke forhold på institusjons- og avdelingsnivå.

Den er velskrevet, lettlest og dekker på en kortfattet og informativ måte et bredt

utvalg temaer. Den gir en fin innføring i sentrale modeller, begreper og teorier som er relevante for å beskrive, analysere og evaluere helsevesenet i ulike land/kontekster, og gjør på en klar og konsis måte rede for viktige problemstillinger innenfor helsepolitikken, både historisk og i dag. Strukturen er oversiktlig, og hvert kapittel har egen litteraturliste. I tillegg er det bakerst i boken en liste med forklaring av sentrale begreper. Derfor egner den seg godt som en innføringsbok for personer uten spesiell kunnskap om helsepolitikk og helsevesen i ulike land, samt for personer som kan noe, men ønsker en bedre forståelse av helheten. Brukt som lærebok i Norge er det en ulempe at den gir en oversikt over det danske helsevesenet og ikke det norske. For personer med en viss oversikt over feltet, som ønsker å lære mer, blir omtalen av det enkelte tema for overfladisk.

Maren Skaset
Helse Sør-Øst
Hamar

Kirurgiske prinsipper – global praksis

Bland KI, Sarr MG, Büchler MW et al, red.

General surgery

Principles and international practice. 2 bd.

2. utg. 2 011 s, tab, ill. London: Springer, 2009.

Pris EUR 175

ISBN 978-1-84628-832-6

Det meste av innholdet i denne utvidede og oppdaterte 2. utgaven av læreboken, utgitt første gang i 2001, er aktuelt og relevant for vår egen kirurgiske hverdag, men ikke alt. Og noe savnes.

Stoffet er samlet i 13 hovedseksjoner. Seksjonene om hodehals sykdommer og gynekologi faller utenfor generell kirurgi hos oss. Urologi er tatt med i et svært kortfattet kapittel, og innen thoraxkirurgi er kun godartede sykdommer omtalt.

I de tre første seksjonene omtales de generelle kirurgiske prinsipper (f.eks. anes- tesi og risikovurdering, væske- og elektrolyttbehandling og smertebehandling), traume- og brannskadebehandling og problemer knyttet til akutt kritisk syke pasienter. Gastroenterologisk kirurgi utgjør om lag halvparten av læreverket. I tillegg er barnekirurgi, mamma-/endokrinkirurgi og karkirurgi relativt kort, men greit omtalt.

Redaktørene er velkjente og toneangivende i ulike internasjonale sammenhenger.